

Vapaaehtoinen säteilymittausjoukkue

Suomen Atomiteknillisen Seuran kevätkokous

26.3.2018, Helsinki

Jukka Sovijärvi

STUKin strategien tavoite: Yhteiskunta kestää häiriöt

”Yhteiskunnan toimintaedellytykset on turvattava kaikissa mahdollisissa säteilyvaaratilanteissa. Kokonaisturvallisuuden mallin mukaisesti varautumiseen on kytkettävä mukaan kaikki toimijat jo suunnitteluvaiheessa. Mahdolliset uudet uhat on tunnistettava ennalta ja turvallisuustilanteen muutoksiin on reagoitava valvonnan ja varautumisen keinoin.

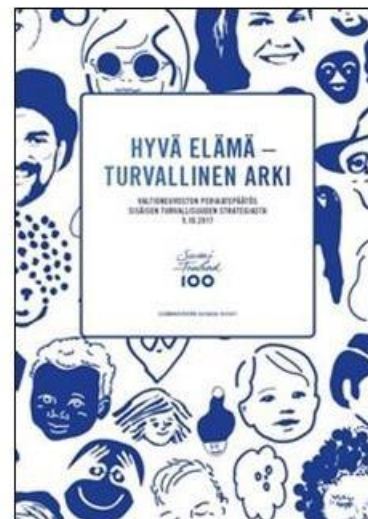
*Jotta ihmisten ja ympäristön turvallisuus voidaan varmistaa sekä yhteiskunnan toimintaedellytykset säilyttää, on säteilyvaaratilanteissa toimijoilla oltava selkeät vastuut, riittävät resurssit ja yhteinen tilannekuva sekä johdonmukainen viestintä. **Tavoitteenamme on olla oman toimialamme varautumisen suunnannäyttävä ja huolehtia osaltamme yhteiskunnan resilienssistä erilaisissa säteilyvaaratilanteissa.**”*

Yhteiskunnan strategiat

- Syksyllä 2017 julkaistut Yhteiskunnan turvallisuusstrategia ja Sisäisen turvallisuuden strategia korostavat järjestöjen osuutta kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamallissa.

”Järjestöillä on merkittävä rooli onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautumisessa. Järjestöt tuottavat palveluja, koordinoivat vapaaehtoisten osallistumista viranomaisia tukevaan toimintaan ja ylläpitävät esimerkiksi valmiustoimintaan liittyvää erityisosaamista. Järjestöt kanavoivat, johtavat ja koordinoivat myös järjestöihin kuulumattomien kansalaisten auttamishalun erilaisiin auttamistehtäviin.” (YTS)

Vapaaehtoistoiminta viranomaisten tukena

- Uudellamaalla 2014 tehdyn kyselyn perusteella reserviläiskentällä on laajaa kiinnostusta eri viranomaisten toiminnan tukemiseen vapaaehtoispuhjalta.
- Erilaisia projekteja on käynnistetty ja niitä on tällä hetkellä toteutuksessa eri puolilla maata, esimerkiksi.
 - METRO-VSS (metrokaliosuojan käyttö)
 - AVAK (kuntien alueelliset valmiuskeskukset, 4 kunnassa Uudellamaalla)
 - Kempele (kunnan evakuointimuodostelman täydentäminen poikkeusoloissa)
- Muita toteutettuja säteilyvaaratilanteisiin liittyviä varautumishankkeita, joissa mukana vapaaehtoistoimijoita
 - Itä-Uudenmaan suojavarustekontti, sopimuspalokunnat operoivat (Fortum, Itä-Uudenmaan pelastus- ja poliisilaitokset, STUK)
 - Puhdistusajoneuvo- ja henkilöpuhdistuslinjasto –pilotit, sopimuspalokunnat operoivat (Keski- ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitokset, puolustusvoimat)

Hankkeen lähtökohdat

- Koko yhteiskunnan toimintaa haittaava säteilyvaaratilanteen voisi aiheuttaa:
 - Ydinaseen räjähdys Suomessa tai alle 1000 km etäisyydellä
 - Onnettomuus ydinvoimalaitoksella Suomessa tai lähialueella
 - Suuren säteilylähteen hajottaminen räjähdyspanoksella, ns. likainen pommi
- Laaja-alaisessa säteilyvaaratilanteessa STUKilla on tarve laajoihin säteilymittaustehtäviin. Oma henkilökunta ei yksin riitä pitkäkestoisessa tilanteessa.
- Tavoitteena on rekrytoida, kouluttaa ja varustaa säteilymittausjoukkue, joka toteuttaa itsenäisesti STUKilta tai toimivaltaiselta pelastus- tai poliisiviranomaiselta saamiaan mittaus-, näytteenotto- ja opastustehtäviä.

Hankkeen käynnistys

- Ajatus vapaaehtoisista STUKin mittaustoiminnan apuna syntyi 28.1.2017
- Työryhmän 1. kokous 5.5.2017 STUKissa, edustettuna:
 - Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK),
 - Suomen reserviupseeriliiton varautumistoimikunta,
 - Helsingin reserviupseerien pioneeriosasto,
 - Huoltovarmuuskeskus (HVK)
- STUKin johtoryhmäkäsittely 31.5.2017
- Pilottivaiheesta kiinnostuneille kaksi infotilaisuutta 18.10.2017 ja 30.1.2018

Koulutusohjelma 2018 →

- Pilot-kurssit keväällä 2018
 - 1/2 Santahaminassa maaliskuussa
 - 2/2 Tuusulassa huhtikuussa
- Syksyllä 2018 pääjoukon koulutus, noin 2 viikonloppua.
- Täydennyskoulutusta arviolta 1-2 kurssiviikonloppua /vuosi
- Toimintaharjoituksia erillisinä tai esim. ydinvoimalaitosten valmiusharjoitusten yhteydessä.
- Koulutus ja harjoitukset toteutetaan MPK:n kursseina.

Joukkueen tehtävät ja organisaatio:

Joukkue kykenee itsenäisesti ja toistuvasti:

- tekemään ympäristön säteilymittauksia,
- pystyttämään, operoimaan ja purkamaan säteilymittauspaikan, ja
- vastaamaan säteilysuojelusta vastuualueellaan
 - oma puhdistautuminen ja oman kaluston puhdistaminen

Joukkueen vahvuus 37 henkilöä:

- Joukkueen johtaja (1)
- Komento- ja tukiryhmä (9)
- 3 säteilymittausryhmää, joissa kussakin 3 partiota (27)

Mittauskalusto

- Annos ja annosnopeusmittarit
- Pintakontaminaatiomittarit
- Pyyhintänäyteanalysaattorit
- Ilmanäytteenkerääjät

Mittauskalusto

- Kannettava gammaspektrometri (tietokone, LaBr₃ tuikeilmaisain, monikanava-analysaattori, tiedonsiirtoyhteys, laturit ym. tarvikkeet)
- Läpikäveltävä porttimonitori

Mitä osallistujilta odotetaan

- Kyse ei ole pelkästään kiinnostaville kursseille osallistumisesta. Sitoutumiskykyä ja -halua odotetaan usean vuoden ajaksi.
- Tehtävät soveltuvat erityisen hyvin esimerkiksi suojelualan koulutuksen saaneille reserviläisille sekä muille säteilysuojelun, säteilyn mittaamisen, radiokemian tai suojarusteiden parissa kokemusta saaneille.
- Aikaisempi kokemus ei ole välttämätöntä, näihinkin tehtäviin harjaannutaan opiskelun ja harjoittelun kautta.
- Tehtävistä suoriutuminen edellyttää normaalia terveydentilaa, koska osa toiminnasta tapahtuu suojarusteissa.

”Kaikki omaan alaan liittyvä kiinnostaa ja olisi mukava käyttää osaamistaan mahdollisesti yhteiskuntaa hyödyttävällä tavalla.”

